UTFORDRINGSBILDET NOTODDEN KOMMUNE 2024

Notodden kommune

Innhold

Innledning 2
Samfunnsplanen 3
Plansystemet 4
Hovedutfordringene i Notodden kommune 2024. 5
Samfunnssikkerhet og beredskap 5
Utfordringer i kommuneøkonomien 6
Naturmiljø og klima 8
Folkehelse 9
Tillit omdømme og lokaldemokrati 10
Attraktivitet for næring, bosted og besøk 11
Rekruttering og kompetansebygging 11
Sentrumsutvikling og bostedsattraktivitet 12
Næringsutvikling 14
Transport, infrastruktur og kommunikasjon 16
Teknologisk utvikling og digitalisering 17
Gode Liv i alle livsfaser 18
Endringer i befolkningssammensetningen 18
Rekruttering og kompetanse 19
Boligen er grunnleggende i folk sitt liv 19
Interkommunale og regionale nettverk 20
Regionalt samarbeid 20
Interkommunalt samarbeid 20

Innledning

I dette diskusjonsnotatet beskrives utfordringsbildet knyttet til kommunal tjenesteproduksjon, samfunnsutvikling og lokaldemokrati i Notodden. Dette er et viktig grunnlag for å vurdere hvilke prioriteringer og strategier som bør legges til grunn for administrativt og politisk arbeid framover. Utfordringsbildet legger føringene for forslag til kommunal planstrategi for kommende periode, og for de planer som utvikles i perioden.

Nåværende planstrategidokument 2019-2023 ble utarbeidet med grunnlaget i 10 hovedutfordringer for Notodden kommune som lokalsamfunn og som organisasjon. Disse 10 utfordringer ble rangert i prioritert rekkefølge. Alle disse utfordringene henger sammen og påvirker hverandre gjensidig.

1. Store utfordringer i kommuneøkonomien
2. Samfunnsutvikling og bostedsattraktivitet
3. Næringsutvikling
4. Folkehelse
5. Tillit, omdømme og lokaldemokrati
6. Infrastruktur og kommunikasjon
7. Teknologisk utvikling og digitalisering
8. Rekruttering og kompetanse
9. Miljø og klima
10. Endringer i befolkningssammensetning

Planstrategien for 2024-2027, er en rullering. Utfordringene er fremdeles de samme, men søkelyset er endret noe og forutsetninger er også endret i perioden.

Utviklingstrekk som danner grunnlag for et revidert utfordringsbilde:

- Krig, konflikt og instabilitet i Europa og i verden
- Kunstig intelligens, trusler og muligheter
- Statlig detaljstyring som reduserer det lokalpolitiske handlingsrommet
- Kostnadsøkning i yngre omsorgen i tillegg til eldreomsorgen
- Trangere kommuneøkonomi som følge av andre statlige prioriteringer
- Mangel av ressurser, økende rekrutteringsutfordringer
- Klimaendringer og høyere krav til effektiv og målretta areal- og samfunnsplanlegging
- Økende grad av diskurs i samfunnet knyttet til kultur, verdier og gruppetenkning

I kombinasjon med internasjonale og nasjonale trender og utviklingstrekk må utfordringsbildet omfatte lokale forhold. Størst utfordring er kommuneøkonomien også i denne perioden. Ikke fordi kommunens egne resultater på området er dårlig, men fordi kommunen fortsatt drives 50 millioner dyrere enn hva inntektene forutsetter, store krav til tjenesteleveranser i kombinasjon med økende rekrutteringsutfordringer. Behovet for sentrumsutvikling, bosteds- og næringsattraktivitet for å beholde og rekruttere nye innbyggere og næringer er viktig. I kombinasjon med fortsatt arbeid med tillit og lokaldemokrati. Dette vil vedvare og forverres inntil kommunesektoren reorganiseres i en bedre og mer effektiv struktur.

Samlet sett har dette medført ytterligere utfordringer for kommunen til å levere tjenester og utvikle samfunnet.

Utfordringsbildet for perioden 2023-2027 vurderes nå slik:

1. Store utfordringer i kommuneøkonomien
2. Sentrumsutvikling og bostedsattraktivitet
3. Tillit, omdømme og lokaldemokrati
4. Næringsattraktivitet
5. Rekrutteringsutfordringer og kompetanse
6. Endringer i befolkningens behov
7. Infrastruktur, hotellkapasitet og kommunikasjon
8. Miljø, natur og klima
9. Teknologisk utvikling, KI og digitalisering
10. Folkehelse

Utfordringene er listet i prioritert rekkefølge basert på den enkelte utfordrings betydning og innvirkning på øvrige utfordringer. Dette betyr ikke at folkehelse ikke er en viktig utfordringe, men folkehelse er

Samfunnsplanen

I gjeldende samfunnsplan 2020 er de 10 hovedutfordringene lagt til grunn for oppbyggingen av planen.

I dokumentet under er kommunens utfordringer innbakt i samfunnsplanen struktur for å klargjøre disse i forhold til kommunens strukturelle arbeid.

Grunnleggende forutsetninger

- sikkerhet og trygghet,
- bærekraftig økonomi,
- folkehelse
- klima og miljø.

Satsningsområder

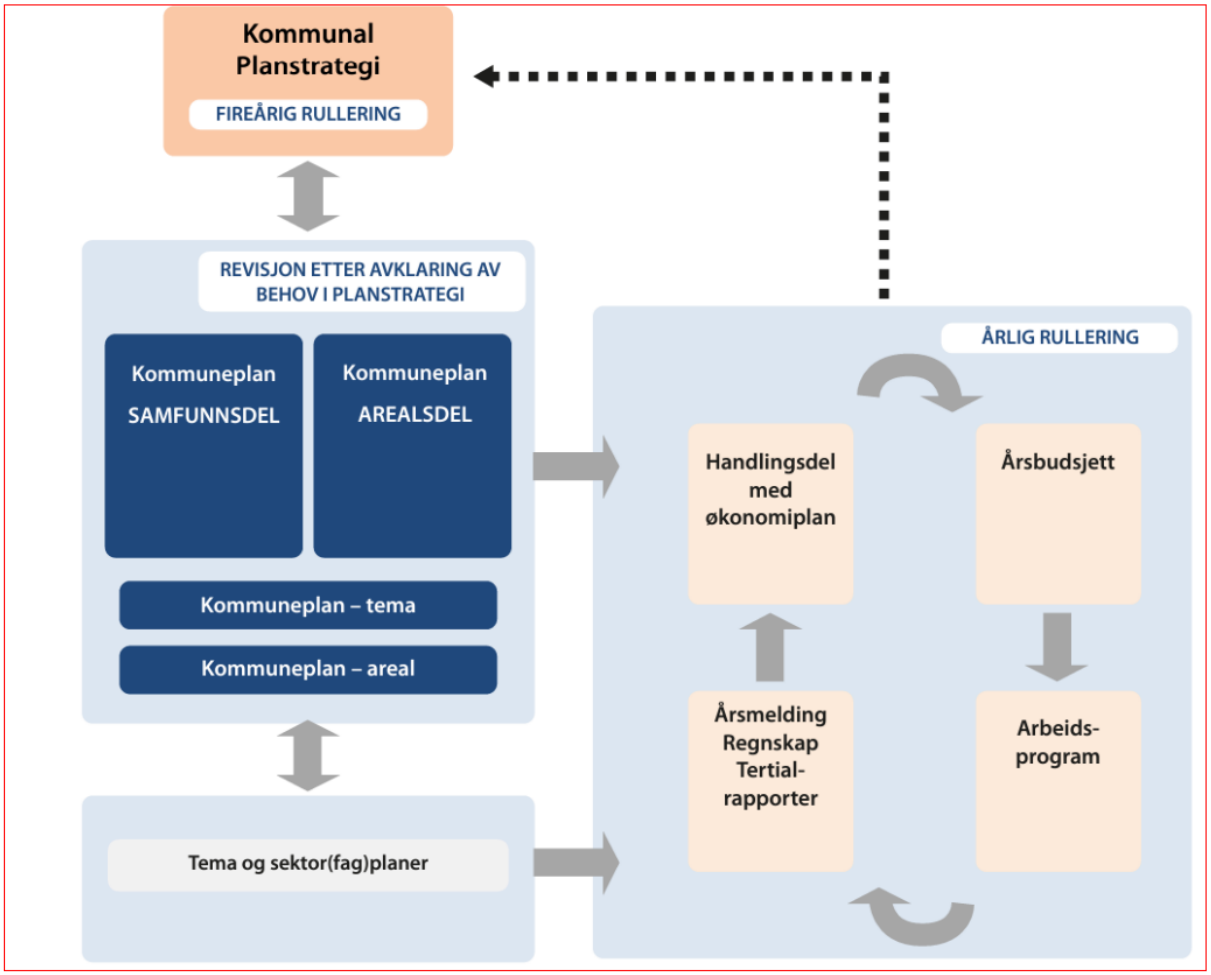
- attraktivitet
- gode liv i alle livsfaser
- tillit og lokaldemokrati.

Plansystemet

Notodden kommune har gjennom de siste årene innarbeidet et hensiktsmessig plansystem som rådmannen vurderer det er viktig å videreføre.

Kommunens plansystem skal hjelpe oss å levere et effektivt, målretta arbeid for å løse kommunens enkelte og sammensatte utfordringer. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er øverste plannivå som legger føringer for alle underliggende planer.

Det er økonomiplanen som er handlingsplanen til kommuneplanen. Underliggende sektorplaner, fagplaner legger de mer detaljert planene for arbeidet kommunen skal gjennomføre.

Figur 1 plansystemet som viser planstrategien som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunen og koblingen mot økonomiplan.

Hovedutfordringene i Notodden kommune 2024.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Utfordringsbildet

Kommunen har utfordringer knyttet til en mer utrygg verden. I løpet av de siste 4 årene er det skjedd endringer i vårt nærområde med krig og større usikkerhet. Matsikkerhet, vannberedskap og generelle beredskapsmessige forhold må sikres lokalt. Planer og strategier må holdes oppdatert for å sikre dette.

Informasjonssikkerhet, digital beredskap og personvern er blitt viktigere for gode innbyggertjenester og viktig med hensyn til sikkerhet og trygghet i vår digitale verden. Vi legger igjen store mengder data på ulike kommunikasjonsplattformer som kan føre til misbruk av data og evnen til å oppnå makt ved kontroll på data.

Kunstig intelligens KI åpner opp nye muligheter for samfunnsutviklingen og kan bidra til å løse mange av utfordringene vi står overfor i tiden som kommer. Samtidig utgjør også KI en trussel. Hvordan det vil påvirke oss som individer, samfunn og sivilisasjon er usikkert og noe vi må ha fokus på i tiden fremover.

Klimaendringene er en utfordring som kan føre til økt fare for styrtregn og flere flommer på høst og vinter.

Et varmere og våtere klima gir fare for skred som løsmasseskred og kvikkleireskred. Et endret klima vil også kunne få betydning for jord og skogbruk både mht. tørke og våtere vær.

Strategier og planbehov

- Risiko og sårbarhetsanalyse oppdateres og virker etter intensjon
- Oppdaterte beredskapsplaner
- Strategisk arbeid knyttet til overvannshåndtering og bruk av overvann som ressurs.
- Utredning av kvikkleire under marin grense på et overordna nivå

Kilder:

- FN.no – FN-sambandet
- Miljødirektoratet.no – klimautfordringer
- Gjeldende ROS-analyse for Notodden
- Gjeldende beredskapsplaner

Utfordringer i kommuneøkonomien

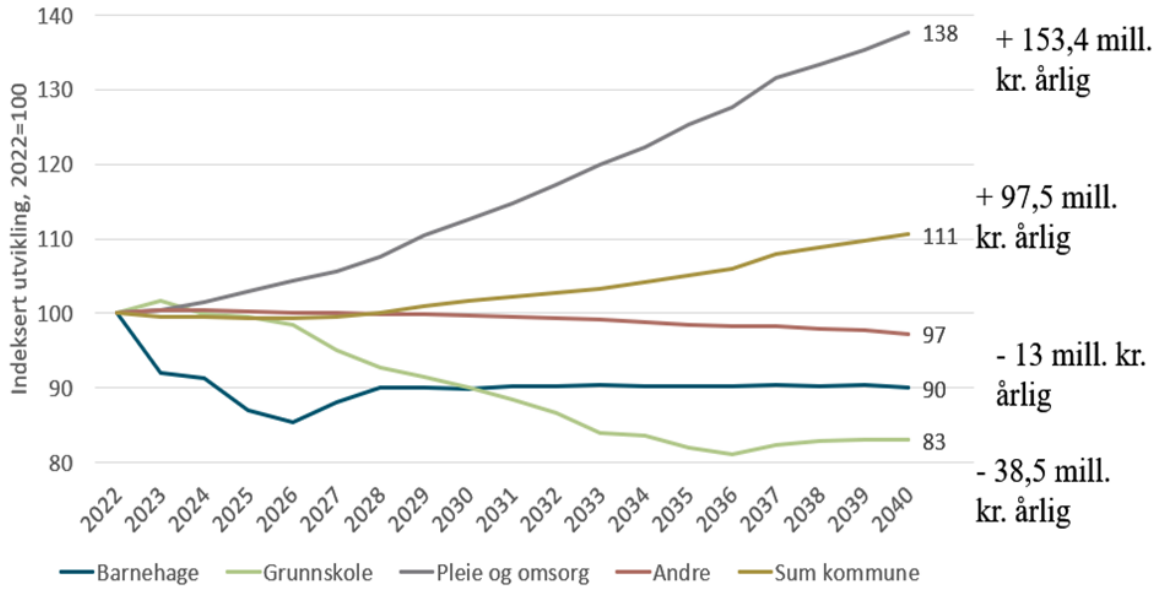
Utfordringsbildet

Langsiktig økonomisk bærekraft er hovedutfordringen. Økonomien danner basis for å kunne arbeide strategisk med alle de utfordringene vi står overfor i dag og i et lengre perspektiv.

- Forrige periode har delvis vært unormale år med bakgrunn i pandemien.
- Energipriser og rentenivå har stor betydning for status i dag.
- Gjeldsgraden ligger på gult nivå og disposisjonsfondet som er vår buffer ligger også nå på gult nivå. Driften er på rødt nivå.
- Det ligger uforutsigbarhet i rammeoverføringer, skatteinngang

Måltall (1000 kr)	Faktisk nivå 31.12.23	Minimumskrav grønt nivå 31.12.23	Avvik 31.12.23
Netto driftsresultat	1 610	27 688	-26 078
Netto lånegjeld	1 380 284	1 265 746	114 538
Disposisjonsfond	124 519	126 575	-2 055

Vi vet at kommunens ressursbruk vil måtte vris fra færre barn og unge til flere eldre. Dette på tross av en stor økning også innen yngreomsorgen. Kommunen har et begrenset handlingsrom til å utvikle egen organisasjon og til å drive tjeneste-, samfunns- og næringsutvikling. Det er samtidig høye forventninger til kvalitet på de kommunale tjenestene. Det innebærer stadig tøffere prioriteringer for å sikre håndteringen av de største utfordringene.

Endring i utgiftsbehov 2022-2040. Indeksert utvikling 2022=100. TF alt. M. Notodden kommune. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

Endring av skolestruktur er en forutsetning for å lykkes, da denne vil frigjøre ressurser som kan flyttes til andre områder samtidig som kvaliteten i skolen kan opprettholdes og videreutvikles.

Innen helse/omsorg må omstrukturering i forhold til nivåer i omsorgstrappa gi redusert ressursbruk. Dersom de planlagte tiltakene for å redusere kommunens driftsutgifter ikke blir gjennomført som forutsatt, står kommunen i fare for å bruke store deler av disposisjonsfondet for å dekke negativt netto driftsresultat de kommende årene.

Innen eiendom må det effektiviseres og reduseres eiendomsmasse, driftskostnader og energikostnader.

De statlige forutsetninger for kommuneøkonomien vil trolig svekkes i årene som kommer som følge av lavere statlige inntekter i kombinasjon med andre statlige prioriteringer som eksempelvis forsvar. Det tvinger frem behovet for omfattende deregulering om en kommunereform og dagens tjenestenivå skal opprettholdes. Det er det motsatte som faktisk skjer. Kommunene får stadig nye oppgaver, krav og forventinger til seg som det er umulig å levere på. Dette er tydelig dokumentert gjennom Generalistkommuneutvalget sin rapport.

I tillegg til forventninger fra staten skal kommunene møte forventinger fra våre innbyggere. God økonomisk styring er derfor avgjørende.

Strategier og planbehov

- Kommuneplanens samfunnsdel - grunnlag for langsiktig politisk prioritering
- Økonomiplan/handlingsprogram et viktig styringsdokument
- Strategier som gir samsvar mellom forventet nivå på tjenester og økonomiske rammebetingelser
- Gjennomføringsplan for ny skolestruktur
- Strategisk omstrukturering innen helse og omsorg for å gi redusert ressursbruk
- Effektivisering, innovasjon innen tjenesteutvikling og digitalisering innenfor alle sektorer.
- Eiendomsstrategi med tilstandsanalyse for å drive effektiv forvaltning av eiendomsmassen

Kilde:

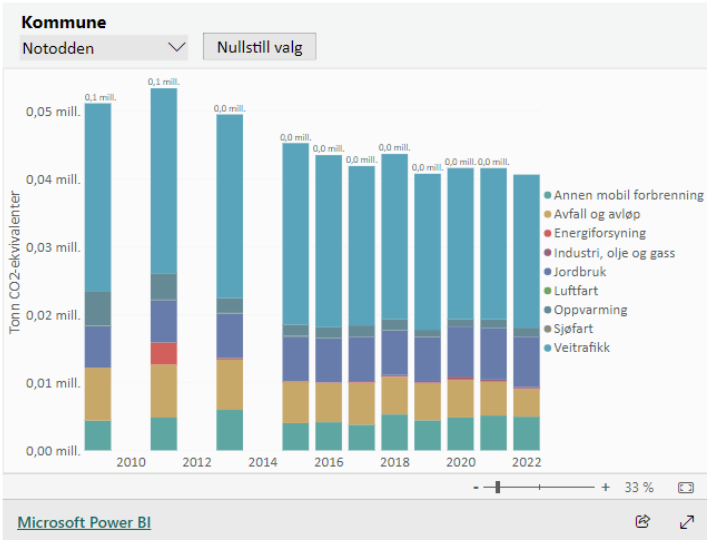
- Utdrag fra årsmelding
- Økonomiplan for Notodden kommune
- Helse og omsorgsplan
- Helhetlig utredning av skolestrukturen

Naturmiljø og klima

Utfordringsbildet

FNs bærekraftmål krever aktiv innsats mot klimaendringer. Klimatilpasning lokalt for å møte et våtere klima krever innsats. I tillegg er det større oppmerksomhet og krav til kunnskapsbasert og målrettet areal- og samfunnsplanlegging enn tidligere.

- Klimautslippene må ned
- Ivaretagelse av natur og naturmangfold, har fått økt fokus også som del av klimaregnskapet.
- Klimaendringer fører til økende hyppighet av ekstreme naturhendelser som styrtregn, flom og skred, kvikkeleireskred må utredes.
- Fravær av støy, forurensning og andre helsebelastninger er et viktig politisk ansvar.

Klimagassutslipp – status Notodden 2024:

Utslippene har gått ned i Notodden fra 2010, men er ikke redusert i vesentlig grad siden 2019. Det er veitransport som er vår største utfordring, utover utslipp fra avfall og jordbruk.

Klima og energiplan 2011-2023 er foreldet og bør revideres. Planen er delvis sovende og ikke en aktiv del av kommunens utviklingsarbeid. Verdensarv og kulturminnevern er en viktig premiss for vern og utvikling i Notodden kommune. Villrein har fått større fokus på regionalt nivå. Oslofjorden – kommunens ansvar for oppfølging av tiltak i helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord. Notodden ligger innenfor nedbørsfeltet til Oslofjorden og har ansvar for å jobbe systematisk med miljøtiltak for å sikre vannmiljøet.

Strategier og planbehov

- Kommuneplanens samfunnsdel, arealstrategier - grunnlag for langsiktige politisk prioritering
- Kommuneplanens arealdel - et verktøy for å ivareta hensyn og legge føringer for klimapolitiske tiltak. Arealregnskap og klimaregnskap og økosystemkart er virkemiddel for å løfte kunnskapsgrunnlaget.
- Klima og miljøplan/ naturmangfoldsplan vil gi retning på klimaarbeidet i Notodden.
- Tverrfaglig samarbeid om klima- og miljøsatsingen med ulike samfunnsaktører, andre kommuner og Telemark fylke

Kilder:

- Telemark fylke.no /kunnskap om Telemark
- FN.no -FN-sambandet

Folkehelse

Utfordringsbildet

Utdanning og arbeid er noen av de viktigste indikatorene for inkludering i samfunnet og god folkehelse. Levekårsparameterne viser at Notoddens befolkning har lavere utdanningsnivå, flere med stønad til livsopphold, og flere med vedvarende lavinntekt enn snittet i landet. I skolene er det en uheldig utvikling med et lavere mestringsnivå i lesing og regning.

Unge som står utenfor i Notodden er ifølge folkehelseprofilen 11,5 % mellom 15-29 år i Notodden kontra 9,5% i landet.

Befolkningssammensetningen tilsier at det fortsatt må være høyt fokus på helsefremmende miljø. Notodden har flere innbyggere over 65 år enn snittet i landet. Det vil være avgjørende for kommunens ressurser hvilken helsetilstand den aldrende befolkning har. Kommunen må legge til rette for aldersvennlige samfunn, herunder livsløpsboliger, nærområder som fremmer fysisk og mental aktivitet, møteplasser for både unge og eldre og samfunnsengasjement.

Barn og unge trenger flere treffsteder. (29% er fornøyd mot 49% på landsbasis) Ungdomsklubb, skateanlegg, Tinfos bad og andre målrettede tilbud for barn og unge er igangsatt. I tillegg er det et aktivt organisasjonsliv, men deltagelsen er under snittet i landet og lavere enn tidligere. Barn og unge i Notodden er likevel betydelig mer tilfredse (57% mot 49%) og føler seg tryggere enn snittet ellers.

Helsefremmende miljø for aldersgruppen 0-100 kan redusere folkehelseutfordringene fremover. Satsning bør være på forebygging snarere enn reparasjon.

Strategier og planbehov:

- Kommuneplanens samfunnsdel - grunnlag for langsiktige politisk prioritering
- Folkehelsestrategien - God helse starter med en god barndom
- Strategisk oppvekstplan
- Boligpolitisk strategi/ oversikt over boligsosialt arbeid
- Plan mot vold i nære relasjoner
- Strategisk arbeid:
    - med sentrumsutvikling og møteplasser for alle aldere
    - med utdanning, rekruttering og arbeidsplassutvikling?
    - forebyggende helserelatert arbeid i alle aldere?

Kilder:

- Telemark fylke.no /kunnskap om Telemark
- Folkehelseplan for Notodden med handlingsplan
- Folkehelseprofilen 2024
- Folkehelsa i Telemark

Tillit omdømme og lokaldemokrati

Utfordringsbildet

I samfunnsplanen er tillitsbygging og lokaldemokrati et satsningsområde som blir viktigere i årene som kommer.

Tillit er grunnstammen i demokratiet og avgjørende for all offentlig forvaltning. Tillit er også en kulturell utfordring som gjenspeiles av de holdninger og verdier som preger lokalsamfunnet, kommunen, politikken og lokale medier. Tillit må utvikles over tid og gis en klar prioritet. I Notodden bør vi fremdeles jobbe aktivt med åpenhet, toleranse, samarbeids- og endringskultur for å lykkes.

Det er en klar sammenheng mellom tillitsnivået i en kommune og kommunens attraktivitet for næringsliv og bosetting. Kommunen må derfor kontinuerlig ha fokus på å skape tillit, omdømme og stolthet for innbyggere og for å tiltrekke seg nye beboere, talenter, studenter, investorer og turister. Tillitt er en viktig faktor i alt planarbeid i Notodden og medvirkning i prosesser er prioritert.

Valgdeltakelse kan brukes som et mål på deltakelse. 61,9 % som stemte ved lokalvalg i Notodden i 2019 og 56.9% i 2023. Dette viser at det fremdeles er en stor utfordring for demokratiet.

For en kommune er det avgjørende å spørre seg om hva som er et godt lokaldemokrati. Det kommer ikke av seg selv men må arbeides med kontinuerlig. Det har Notodden erkjent ved å legge det inn som et satsingsområde i samfunnsplanen. Hva er det som kjennetegner et godt lokaldemokrati og hva er det ved vårt som kan bli bedre? Å svare på slike spørsmål og gjennomføre forbedringstiltak krever fokus og gode prosesser i partiene og i kommunestyret.

Om noen få år får vi en betydelig vekst i antall eldre innbyggere som har behov for omsorgstjenester. Samtidig krever yngre-omsorgen en betydelig andel av ressursene slik tjenestene i dag leveres. Det må endringer til i tiden fremover for kommunen har ikke økonomi eller ressurser til å ivareta alle med behov på dagens tjenestenivå. Det krever at det arbeides langsiktig og strategisk med forventinger. Folkevalgte spiller her en avgjørende rolle og bør bistå i arbeidet med å for å skape forståelse for at vi må bygge ned og effektivisere for å håndtere framtidens velferd. For å møte denne utfordring som er en helt ny situasjon for folkevalgte i årene som kommer krever det godt samarbeid og god rolleavklaring mellom politikk og administrasjon.

Strategier og planbehov:

- Kommuneplanens samfunnsdel - grunnlag for langsiktige politisk prioritering
- Handlingsplan for tillit og lokaldemokrati
- Kommunikasjon og medvirkningsstrategier er viktig for å møte befolkningen og få til gode prosesser i befolkning, næringsliv og frivillighet.
- Ny tillitsundersøkelse
- Gode politiske prosesser som inngir tillit
- Forventningsavklaring er viktig for å møte befolkningens behov innenfor rammene.
- Gjennomføre skolestrukturen langsiktig og målretta kan inngi tillit

Attraktivitet for næring, bosted og besøk

For at folk i og utenfor kommunen skal velge Notodden som bosted og etableringssted må kommunen satse på stedlige fortrinn, omdømme og attraktivitet. På flere prioriterte områder må det arbeides aktivt og målretta.

1. **Rekruttering og kompetansebygging** - å arbeide målretta med attraktivitet, omdømme er avgjørende for å få til langsiktig rekruttering og kompetansebygging i Notodden.
2. **Bostedsattraktivitet** er avgjørende for å beholde og bidra til at unge flytter tilbake til kommunen
3. **Næringsutvikling** er avgjørende for å skape attraktive arbeidsplasser i et variert og sammensatt næringsliv
4. **Sentrumsutvikling** er avgjørende for å skape positivt omdømme, etablere møteplassen for befolkning og næringsaktører i tillegg til å øke attraktivitet for besøkende.
5. **God infrastruktur** både regionalt og lokalt er avgjørende.
6. **Teknologisk utvikling og digitalisering –** bidrar til å opprettholde gode tjenester

Rekruttering og kompetansebygging

Utfordringsbildet

Antall yrkesaktive går ned i Notodden og i mange av kommunene rundt oss. Det blir en økende konkurranse om arbeidskraften i tiden fremover. Kommunesektoren må reorganiseres i en mer effektiv og hensiktsmessig struktur tilpasset oppgavene sektoren skal løse.

Kommuner og bedrifter konkurrerer om de samme arbeidstakerne og offentlige og private bedrifter må fremstå som attraktive arbeidsplasser. Kommunesektoren består av kompetanseintensive arbeidsplasser. Ny kompetanse og videre utvikling av egne ansatte er viktig for å dekke kompetansebehovet framover.

Attraktivitet - Kommunen sliter med å tiltrekke seg barnefamilier og unge voksne med fagkompetanse. Næringslivet i Notodden etterspør gode bomiljø, attraktivt sentrum bedret omdømme for å tiltrekke seg nødvendig kompetanse.

Utdanningsnivå - Notodden har relativt lavt utdanningsnivå i befolkningen. Gode overganger og god informasjon fra grunnskole til videregående skole og til høyere utdanning er viktig for at elever skal velge riktig utdanning, og at offentlige og private arbeidsgivere klarer å rekruttere nødvendig kompetanse.

Samarbeid - Kommunen må legge til rette for økt samarbeid mellom kommune, næringsliv, kunnskapsmiljøer og utdanningsinstitusjoner for å sikre fremtidig kompetanse til Notodden.

Strategier og planbehov:

- Kommuneplanens samfunnsdel – attraktivitet er et satsningsområde
- Strategisk arbeid for å øke kompetanse og rekruttering
- Strategi for å heve utdanningsnivået – fra grunnskolen
- Være en god vertskommune for statlige institusjoner og lokalt arbeidsliv
-

Sentrumsutvikling og bostedsattraktivitet

Utfordringsbildet

Sentrumsområdet er ikke kun et handelsområde. Sentrum er vår viktigste felles identitetsbyggende møteplass. Vi bor i grender og bydeler, men sentrumsområdene har vi felles og det er dette som er vårt felles ansikt utad. Derfor er utvikling av disse områdene fra gamle sentrum og ned mot vannet et så viktig prosjekt mht. kommunens attraktivitet. Det ligger et stort mulighetsrom her som folk i Notodden ønsker å utvikle. Innbyggerundersøkelsen – «Folkestemmen» - viste stort behov for å gjøre tiltak i bysentrum. Folk syns vi har en fin by, men byen mangler byliv. Siste ungdataundersøkelse sier det samme.

Utvikling av Notodden sentrum er derfor fremdeles en av de store utfordringene Notodden står overfor. Kommunen har et ansvar for å koordinere utviklingen. Dette arbeidet er i startfasen og trenger et sterkt fokus fra alle aktører for å skape gode byrom, møteplasser, arrangementer, kunst og kultur som gir attraktivitet.

Siste tiden viser en ny optimisme i Notodden og omdømme er en viktig forutsetning. For at Notodden kan utvikle sin bostedattraktivitet må kommune, næringsliv, utviklere og utbyggere,

kunnskapsinstitusjoner, innbyggere, tredje sektor og andre aktører samarbeide for å forbedre kvalitetene i lokalsamfunnet.

Det er viktig at kommunen har et variert boligtilbud tilpasset det marked som til enhver tid er aktuelt.

Bevist arbeid med tilrettelegging av gode bomiljø er grunnleggende – boligen er en viktig grunnstein i våre liv.

Strategier og planbehov:

- Sentrumsstrategi – en utviklingsplan
- Kommunedelplan for sentrum – en forvaltningsplan
- Strategier for å skape byliv. etablere sentrale og gode møteplasser for alle aldere og et grønnere sentrum.
- Bolig politisk plan kan være et verktøy

Kilde:

Telemarksforskning - attraktivitetsmodellen

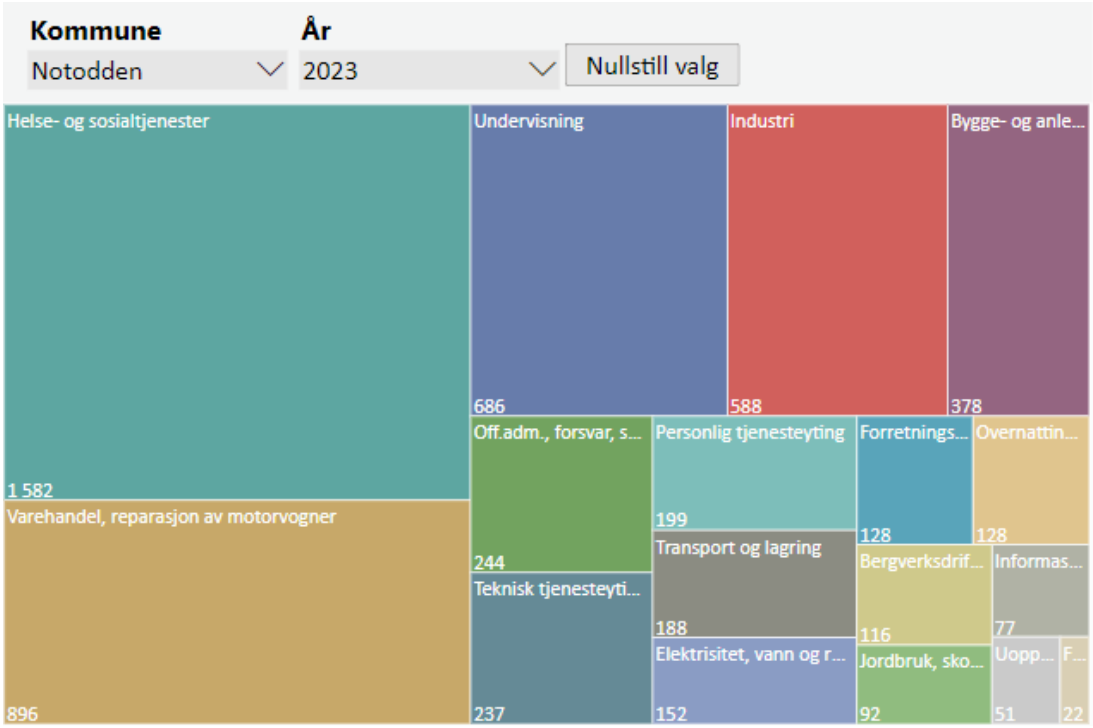
Næringsutvikling

Utfordringsbildet

Å lykkes med næringsutvikling er helt avgjørende. Dette handler om å være en god vertskommune. Det er en forutsetning for attraktivitet og vekst, god folkehelse og selvstendige liv. Samtidig gir økt sysselsetting økte inntekter og mulighet til å skape klyngeeffekter.

Kunnnskapsgrunnlag fra Telemarkfylke.no viser at det er 85 000 sysselsatte i Telemark i 2022. Det tilsvarer 57 % av befolkningen over 15 år. Dette er lavest i landet sammen med Østfold. Notodden ligger på 56.8%. Arbeidsledighet ligger på 2.6% mot 2.5% i Telemark.

Tabellen viser antall ansatte i ulike næringer i Notodden. Den viser at Notodden har et sammensatt og mangfoldig næringsliv.

Planlegging er et avgjørende virkemiddel for å legge til rette for vekst i lokal næringsvirksomhet og arbeidsplasser. Gode rammebetingelser for et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv er helt sentralt.

Notodden kommune har nå regulert store nye næringsarealer hensiktsmessig plassert ved E134. Kommunen har i hovedsak tilstrekkelig med næringsarealer.

Omdefinering, fortetting og videreutvikling innenfor eksisterende regulerte felt er en ny utfordring framover for å skape hensiktsmessige klyngedannelser for næringslivet i kommunen. Fra statlig hold er det i tillegg større fokus på utnyttelse av allerede utbygde arealer for å unngå bruk av nye naturområder.

Notodden er et handelsted – I kommuneplanen er både sentrumsområdet og Tuven områder med utstrakt handel. Sentrumsområdet må finne sin rolle i kommunens senterstruktur. Det må også utredes hvilken rolle de nye store næringsområdene på Leivstein og Rossebu skal ha

framover mht. publikumsretta funksjoner. Dette er en utfordring som bør tas opp i ny revisjon av arealdelen. Utvikling av Telemark ring er en viktig faktor.

Kommunen har et viktig ansvar for å mobilisere til felles innsats for omstilling, vekst og utvikling. Nært samarbeid mellom næringsliv og kommune er sentralt.

Strategier og planbehov

- Kommuneplanens samfunnsdel legger politiske føringer for næringsutvikling
- Arealplan sikrer tilgjengelige attraktive næringsarealer innenfor alle sektorer
- Næringsstrategi for å legge strategiske og forutsigbare rammer
- Landbruksplan del av næringsstrategien
- Eierskapsmelding NUAS
- Sentrumsstrategi for byliv med strategiske grep for næringsutvikling i sentrumsområdet
- Tillit, omdømme og god dialog mellom politikk, administrasjon og næringsliv
- Samarbeid og kompetanseutvikling på tvers av offentlig og privat sektor.

Kilde:

- Notodden kommunens økonomiplan
- ATP for Telemark
- Telemarksforsking regional analyse

Transport, infrastruktur og kommunikasjon

Utfordringsbildet:

Tilgang til et effektivt transportsystem og god infrastruktur har stor betydning for kommunens næringsutvikling og omstillingsevne. Notodden er trafikknutepunkt og regionale senter og en viktig utfordring er å tilrettelegge for å videreutvikle det regionale senteret for å utvide bo- og arbeidsmarkedet i Notodden.

E134 er særskilt viktig for kommunens innbyggere, pendlere og næringsliv. Det regionale nettet er sentralt for Notodden som trafikk-knutepunkt. Det er etterslep på vedlikehold av fylkeskommunale og kommunale veger.

Kollektivtilbudet Notodden - Oslo og Grenland har stor betydning for Notoddens attraktivitet og rekruttering av kompetanse. Det er ikke god nok mulighet til å reise kollektivt til og fra Notodden. Dette er et regionalt ansvar som kommunen har synliggjort- også for å møte de målsettinger som fylkeskommunen har i sin miljøprofil. Kollektivtilbud lokalt dekker et visst behov, men flere avganger og lenger utover mot kveld er meldt inn for å dekke transportbehov bla. for unge og studenter.

Hovedsykkelveinett i Notodden bør prioriteres for å bli en attraktiv bostedskommune og samtidig gi befolkningen mulighet til å velge bærekraftig transport. Skolestrukturen vil legge føringer for prioritering av gang og sykkel-løsninger langs skoleveg. Gode gang- og sykkelløsninger vil øke mulighet for kunne velge miljøvennlig transport og øke barns muligheter til å bevege seg trygt i nærmiljøet.

Strategier og planbehov:

- Kommuneplanens arealdel
- Trafikksikkerhetsplan -handlingsdel
- Strategi for:
- Kongsbergregionen
    - E134
    - Strategi for utvikling av flyplassen
    - videreutvikling av regionalt/lokalt kollektivtilbud
- Revitalisere sykkelbyen og arbeide for gå-strategier som styrker folkehelse og trivsel
- Regional bredbåndstrategi

Kilder:

- Utvikling av rutetilbud i samordnet areal og transportplanlegging
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging

Teknologisk utvikling og digitalisering

Utfordringsbildet:

I møte med fremtiden vil det være viktig for Notodden kommune å ha evne til å utnytte potensialet som ligger i digitalisering, robotteknologi og bruk av kunstig intelligens. Kommunens omstillingsevne er imidlertid begrenset av stram økonomi. Vi har behov for å bruke ressurser på kompetanseheving og implementering av teknologiske løsninger som finnes spå markedet i dag. Det fremstår som klart at digitale løsninger vil være en sentral del og forutsetning for vår fremtidige tjenesteleveranse til innbyggerne.

Arbeidsoppgaver endres ved bruk av kunstig intelligens og robotisering. Store datamengder skal håndteres, tjenesteleveranser leveres hele døgnet, effektivisering i tjenesteproduksjon, endringsvilje og kompetanse om digitalisering samt GDPR (General data protection regulatioen)

Det er en stor oppside ved bruk av kunstig intelligens, robotteknologi og digitalisering generelt. Samtidig som de endrer samfunnet påfører de oss også nye utfordringer som kommunen og samfunnet som helhet må være bevisste. Særlig kunstig intelligens vurderes som å utgjøre en betydelig risiko og potensiell trussel på sikt.

Strategier og planbehov

- Digitaliseringsstrategi i kongsbergregionen
- Tiltaksplan for digitalisering
- Ikt -strategi Kongsbergregionen
- Kommunikasjonsstrategi og næringsstrategi

Kilder:

- Digitaliseringsstrategi for Kongsbergregionen 2020 – 2023
- Én digital offentlig sektor - Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025

Gode Liv i alle livsfaser

Endringer i befolkningssammensetningen

Utfordringsbildet

Befolkningen i Notodden utgjør 13.266 ved inngangen til 2024. Det er en økning på 2% hovedsakelig med bakgrunn i innvandring fra Ukraina. Men befolkningspyramiden viser at aldersfordelingen i Notodden vil endre seg fram mot 2040, med langt flere eldre. Antall eldre øker vesentlig fram mot 2028. Fødselstallet i Notodden har mindre variasjoner. Trendene viser et fødselsunderskudd i årene som kommer som vil får innvirkning på skolestrukturen og prioritering av kommunens økonomiplan.

Ferre hender må gi tjenester til flere både innenfor skole og utdanning og innenfor helsesektor.

Dette betyr at forsørgerevnen faller - personer i yrkesaktiv alder per person under 15 og over 67 år blir lavere. Samtidig er det viktig å påpeke at det er mange eldre over 67 som er friske og ønsker å delta i samfunnet.

Forventningsavklaringer – Det er et sterkt behov for en holdningsendring i befolkningen, blant politikere og helsepersonell, som bidrar til å dempe forventningene til tilbudet av og etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester. Dette er ikke ønskelig, men det er en realitet.

Det er behov for forebyggende tiltak for å redusere innbyggernes behov for kommunale helsetjenester i fremtiden fram mot 2030.

Det blir samtidig viktig å fremheve frivillighet og egenmestring som avgjørende og pårørendestrategier er et eksempel på tiltak som kan bidra i en slik retning.

Også innenfor yngeomsorgen er det større utfordringer enn tidligere. Flere barn har adferds utfordringer, og barnevern registrer et økende antall bekymringsmeldinger. Det er behov for forbyggende tiltak som reduserer kommunale behov.

Strategier og planbehov

- Kommuneplanens samfunnsdel – grunnlag for politisk prioritering
- Økonomiplan for Notodden kommune
- Strategisk helse og omsorgsplan - et overordna styringsredskap (2023-35)
- Oppvekstplanens handlingsdel
- Tverrfaglig planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn
- Nyby og strategisk arbeid med frivillighet i fokus.
- Strategi for digitalisering og gevinstrealisering

Kilder:

Telemarkfylke.no /kunnskap om Telemark

Rekruttering og kompetanse

Utfordringsbildet

Det er en økende utfordring å sikre tilgang på tilstrekkelig og kompetent personell til et bærekraftig tjenestetilbud. Dette er en utfordring som vi allerede ser starten på. Det er gjennomført mye allerede, eksempelvis samarbeid mellom AKS (avansert klinisk sykepleie) og fastlegene – et vellykket prosjekt. Lignende tiltak er nødvendig for å møte denne utfordringen.

Teknologisk utvikling – Velferdsteknologi og KI -innføring, bruk og gevinstrealisering ved ny teknologi i tjenestene vil bli viktige supplement.

Strategier og planbehov

- Kommuneplanens samfunnsdel legger politiske føringer
- Strategisk helse og omsorgsplan er et overordna styringsredskap (2023-35)
- Strategisk arbeid med rekruttering og kompetanseheving.

Boligen er grunnleggende i folk sitt liv

Boligpolitiske utfordringer - Det er behov for en variert boligmasse tilpasset behovet som vil komme med en økende andel eldre. Å samtidig vurdere bosettingsmønsteret for å bidra til en mer rasjonell drift av hjemmetjenesten på lang sikt. Det boligsosiale arbeidet skal inngå i strategien.

Behovet for omsorgsboliger og sykehjems kapasitet må sees i sammenheng med det langsiktige behovet og tilgangen på tilrettelagte boliger for eldre og for yngre med særskilte behov. Samhandlingsreformen skyver oppgaver over fra stat til kommune og vil utfordre sykehjems kapasitet og dimensjonering av hjemmetjenestene.

Boligsosialt arbeid en oversikt - Kommunen skal ha en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi etter plan- og bygningsloven § 10-1. En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i planstrategien. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplanen etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet. Målene og strategiene skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten nevnt i første punktum. Behovsanalyse – både mht. eksisterende boligmasse og evt. behov for nybygging er nødvendig kunnskapsgrunnlag for å få en fullverdig oversikt som loven krever.

Det er viktig å påpeke at det er gjennomført mye innenfor dette området siden 2019/20 både nye NOS og Bjørkly.

Strategier og planbehov:

- Strategisk helse og omsorgsplan - et overordna styringsredskap (2023-35)
- Bo hjemme lengre - ny statlig strategi for tilrettelegging av boligmassen.
- Oversikt over kommunens boligsosiale arbeid – et lovkrav
- Bolig politisk plan kan være et viktig verktøy å vurdere
- Habilitering og rehabiliteringsplan
- velferdsteknologi

Kilder:

- Sosialtjenesteloven – lovdata
- Boligsosial lov
- Strategisk helse og omsorgsplan 2023-35
- Bo trygt hjemme reformen

Interkommunale og regionale nettverk

Regionalt samarbeid

I møte med fremtidens utfordringer vil felles innsats i form av partnerskap og nettverk i regionen være svært viktig for Notodden kommune. Erkjennelsen av at vi ikke kan løse utfordringene våre alene vil være en viktig del av regionens felles bevissthet. Dette er også det sentrale budskapet i FNs bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene. Regionens samfunnsaktører må samles om viktige veivalg og forene krefter om tiltak som bidrar til å oppfylle bærekraftsmålene og fremmer verdiskaping gjennom grønn omstilling. Vi trenger en «koblingsboks» for å møtes og diskutere de krevende utfordringene.

Kongsbergregionen er et strategisk og avgjørende samarbeid for Notodden kommune innen oppgavefelleskap. Gjennom dette samarbeidet reduserer vi sårbarhet, øker muligheten for effektivisering, øker den faglige kvaliteten og øker omstillingsevnen. Samarbeidet utvikles og utvides kontinuerlig.

I tillegg til fylkeskommunen og andre sektormyndigheter er næringslivet og utdanningsinstitusjoner en strategisk samarbeidspartner som er avgjørende for å lykkes med å løse dagens utfordringer og for å nå felles mål. Tett dialog og samarbeid med lokalt næringsliv har derfor høy prioritet.

Utdanningsinstitusjoner er svært viktige aktører som direkte bidrar til å løse en del av utfordringsbildet. Et tett samarbeid med universitetet i Sørøst-Norge (USN) og videregående skole er derfor av svært stor betydning.

Interkommunalt samarbeid

Notodden er et knutepunkt i vår del av fylket. Vi er vertskommune for en rekke interkommunale samarbeid i vår region og sammen med våre nabokommuner. Gjennom slike samarbeid reduserer vi sårbarheten og gjør fagmiljøene mer robuste. Det bidrar til bedre tjenester men også til bedre rekruttering til Notodden og regionen som helhet.